

СТУДЕНТТЕРДИН БИЛИМ САПАТЫН ЖОГОРУЛАТУУДАГЫ
ИННОВАЦИЯЛЫК МЕТОДДОРДУН ОРДУ

*Абдыкарова Уулча Тажимамаатовна, окутуучу,
uulcaabdykarova5@gmail.com*

*Б.Осмонов ат. ЖАМУ, Кочкор-Ата колледжи,
Кочкор-Ата шаары, Кыргыз Республикасы*

Аннотация: *Инновациялык усулдарды колдонуу менен бирге студенттердин билим сапатын жогорулатуу жана ар тараптуу тарбиялоо азыркы учурдагы билим берүүнү өркүндөтүүнүн концепциясына ылайык, окуу предметтерин анын ичинен, табигый жана техникалык илимдер багыты боюнча билим алып жаткан студенттерди инновациялык деңгээлде окутуунун негизинде студенттердин билимдерин, билгичтиктерин жана көндүмдөрүнүн сапаттарын жогорулатуу менен өз алдынча эмгектенүүгө үйрөнүшөт, окуп таанып-билүү кызыкчылыгы жогорулайт. Ошондой эле табигый жана техникалык багытындагы кесип ээлерин стандарттык мазмунун камтыган окутуунун психологиясын жакшыртуу жана анын негизинде окутуу процессиндеги мүчүлүштүктөрдү талдап, аларды жоюунун ыкмаларын, жолдорун көрсөтүү зор мааниге ээ. Ошол себептен окутуунун актуалдуу проблемаларын психология-педагогикалык талаптарга ылайык негиздөөнүн, окутуунун жакшыртылган инновациялык ыкмаларын иш жүзүндө кеңири колдонуунун зарылчылыгы келип чыгууда. Окутуу процессинде түшүнүктөрдү студенттерди реалдуу мүмкүнчүлүгүнө ылайык калыптандыруу, алардын өз алдынчалыгын өстүрүү жана билимдерин системалуу деңгээлдеп текшерүүнү жогорку даражада уюштуруу бүгүнкү күндүн талабына жооп бергендик болот. Табигый жана техникалык илимдер багытындагы сабактарды талапка ылайык берүүнүн негизги факторлорунун бири болуп, студенттерди кесибине кызыктыруу болуп саналат.*

Түйүндүү сөздөр: *окутуунун методдору, стимулдаштырып окутуу, инновация, инновациялык процесс, оюн, тренинг, маалымат- компьютердик технология, интеграцияланган технология, структуралык – логикалык технология, маектешүү технологиялары, кейс, инсерт, кластер.*

ИННОВАЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В ПОВЫШЕНИИ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ
СТУДЕНТОВ МЕСТО ПРОВЕДЕНИЯ МЕТОДОВ

*Абдыкарова Уулча Тажимамаатовна,
преподаватель, uulcaabdykarova5@gmail.com
ЖАГУ имени Б.Осмонова, Кочкор-Атинский
колледж, г. Кочкор-Ата, Кыргызская
Республика*

Аннотация: *Вместе с применением инновационных методов повышения качества образования и всестороннего воспитания студентов в настоящее время в соответствии с концепцией образования өркүндөтүүнүн, учебные предметы, в том числе, уровень знаний студентов на основе научных занятий обучения высшего технического назначения, объектов местного самоуправления и повышение качества эмгектенүүгө үйрөнүшөт с көндүмдөрүнүн умений, учебно-познавательные интересы повышение. Также большое значение имеет улучшение психологии обучения, имеющего стандартное содержание в области техники и анализ на ее основе пробелов в учебном процессе, а также определение методов и способов их устранения. Поэтому возникает необходимость обоснования актуальных проблем обучения в соответствии с психолого-педагогическими требованиями, широкого применения на практике улучшенных*

инновационных методов обучения. Формирование понятий в процессе обучения студентов в соответствии с их реальными возможностями, повышение их самостоятельности и высокая степень организации систематической проверки знаний будут соответствовать требованиям сегодняшнего дня. Одним из ключевых факторов при проведении занятий по техническим наукам в соответствии с требованиями является заинтересованность студентов в их профессии.

Ключевые слова: методы обучения, стимулирующее обучение, инновации, инновационный процесс, игры, тренинги, информационно - компьютерные технологии, интегрированные технологии, структурно – логические технологии, разговорные технологии, кейс, инсерт, кластер.

INNOVATIVE ACTIVITY IN IMPROVING THE QUALITY OF STUDENTS' EDUCATION THE LOCATION OF THE METHODS

Abdykarova Uulcha Tazhimamatovna, teacher
uulcaabdykarova5@gmail.com
JASU named after B.Osmonov, Kochkor-Ata
College,
Kochkor-Ata city, Kyrgyz Republic

Annotation: Together with the use of innovative methods to improve the quality education and comprehensive education of students in the present time in accordance with the concept of education rcmdt, school subjects, including the level of students ' knowledge based on the scientific training of graduate technical purposes and objects of local government and improving the quality amgetting Ernest with cnddr skills, training and educational interests increase. Also of great importance is the improvement of the psychology of teaching, which has a standard content in the field of technology and analysis based on it of gaps in the educational process, as well as the definition of methods and ways to eliminate them. Therefore, there is a need to substantiate the actual problems of teaching in accordance with the psychological and pedagogical requirements, the widespread use of improved innovative teaching methods in practice. The formation of concepts in the process of teaching students in accordance with their real capabilities, increasing their independence and a high degree of organization of systematic knowledge testing will meet the requirements of today. One of the key factors in conducting technical science classes in accordance with the requirements is the interest of students in their profession.

Keywords: teaching methods, stimulating learning, innovations, innovation process, games, trainings, information and computer technologies, integrated technologies, structural and logical technologies, conversational technologies, case, insert, cluster.

Инновациялык усулдарды колдонуу менен бирге студенттердин билим сапатын жогорулатуу жана ар тараптуу тарбиялоо азыркы учурдагы билим берүүнү өркүндөтүүнүн концепциясына ылайык, окуу предметтерин анын ичинен, техникалык багыттагы сабактарын жогорку илимий деңгээлде окутуунун негизинде студенттердин билимдерин, билгичтиктерин жана көндүмдөрүнүн сапаттары жогорулатуу менен өз алдынча эмгектенүүгө үйрөнүшөт, окуп таанып-билүү кызыкчылыгы жогорулайт. Ошондой эле техника багытындагы стандарттык мазмунун камтыган окутуунун психологиясын жакшыртуу жана анын негизинде окутуу процессиндеги мүчүлүштүктөрдү талдап, аларды жоюунун ыкмаларын, жолдорун көрсөтүү зор мааниге ээ. Ошол себептен окутуунун актуалдуу проблемаларын психология-педагогикалык талаптарга ылайык негиздөөнүн, окутуунун жакшыртылган инновациялык ыкмаларын иш жүзүндө кеңири колдонуунун зарылчылыгы келип чыгууда. Окутуу процессинде түшүнүктөрдү студенттерди реалдуу мүмкүнчүлүгүнө ылайык калыптандыруу, алардын өз алдынчалыгын өстүрүү жана

билимдерин системалуу деңгээлдеп текшерүүнү жогорку даражада уюштуруу бүгүнкү күндүн талабына жооп бергендик болот. Техникалык илимдер багытындагы сабактарды талапка ылайык берүүнүн негизги факторлорунун бири болуп, студенттерди кесибине кызыктыруу болуп саналат.

Метод-бул аныкталган максатты ишке ашыруудагы аракеттердин ыкмасы. «Метод» латын сөзүнөн алынган, ал кандайдыр бир максатка багытталган жол дегенди түшүндүрөт. Студенттин окуу чыгармачылыгы билим алуу же үйрөнүү деп аталат. Ал эми мугалимдин чыгармачыл аракети окутуу деп аталат. Студент менен мугалимдин чогуу аракети билим берүү болуп саналат. Окутуунун методу деп, окутуу процессинде аныкталган педагогикалык максат менен студенттердин чыгармачылыгын, ой жүгүртүүсүн өзгөртүүгө, өнүктүрүүгө багытталган мугалим жана окуучунун иш-аракеттер системасы аталат.

Окутуунун методдорунун проблемасы «Кандайча окутуу керек» деген суроону чечүү болуп эсептелинет. Окуучуларды кандайча окутуу керек экендигин чечүү үчүн төмөндөгүлөрдү тактоо зарыл. Окуучулар берилген түшүнүктөн кандай билим, билгичтиктерди жана көндүмдөрдү алыш керек.

Бериле турган түшүнүктүн логико-дидактикалык анализин жүргүзүү. Жаңы түшүнүктү берүүдө окуучулар кандай ойлоо иш-аракеттерин жасайт, кандай билим жана билгичтиктери, көндүмдөрү бар. Демек, окутуунун методунун моделинде төмөнкүлөр көрсөтүлүш керек: 1. Максатынын коюлушу боюнча окутуучунун иш аракеттери жана колдонулуучу каражаттар. 2. Окуучунун иш-аракеттери. 3. Максатка жетүү үчүн мугалим менен окуучунун ортосундагы байланыш. 4. Окутуунун жыйынтыгы.

Окутуунун максаттарынын, мазмундарынын ар түрдүүлүгү жана окуучулардын жаш өзгөчөлүгү, билим деңгээлдери ж.б.у.с. өзгөчөлүктөрдөн методдордун ар түрдүүлүгү келип чыгат. Жогорудагылардын негизинде Ю.К.Бабанский методдорду төмөндөгүдөй классификациялайт:

-Жаңы материалдарды берүүнүн, аны кабыл алуунун жана окуучулардын өз алдынчалык методдору.

-Стимулдаштырып окутуучу методдор.

-Текшерүү, лабораториялык-практикалык иштерди уюштуруу жолу менен окутуу методдору.

Окутуунун методдору өз ара байланышта пайдаланылып келет. Конкреттүү окуу шарттарында ар кандай окутуунун методдорун айкалыштырып пайдалануу мугалимдин педагогикалык чыгармачылыгына байланыштуу. Бир эле сабакта мугалим бир нече методдордун ыкмаларын пайдаланышы мүмкүн. Сабакты өтүүдө методдорду тандоо жана аларды туура айкалыштыруу татаал педагогикалык проблема. Бул проблеманын чечилиши болуп мугалимдин методикалык билиминин, билгичтигинин жана педагогикалык чыгармачылыгынын болушу абзел. Билим берүүнү орто окуу жайларда модернизациялоонун негизги багыттарынын бири группаларда окутуунун инновациялык технологияларын уюштуруу болуп саналат. Башкача айтканда окутууга жаны мамиле түзүү.

«**Инновация**» деген түшүнүк латын тилинен алынган «жаныдан киргизилген» деген маанини түшүндүрөт.

Инновациялык процесс- бул жаны технологиянын жаралышы, иштелип чыгышы, колдонулушу жана жайылтылышы боюнча болгон комплекстүү ишмердүүлүк. Окутуудагы инновация ушул мезгилге чейин колдонулуп келген ыкмаларды, маалыматтык технологиянын талабына ылайык жаңылануу жолу менен «таанып билүү - түшүнө билүү - колдоно билүү» концепциясынын негизинде иш жүргүзүүнү талап кылат. Жогорудагы максатты иш жүзүнө ашыруу үчүн ар кандай окутуунун технологиялары пайдаланууда: оюн, тренинг, маалымат- компьютердик технология, интеграцияланган

технология, структуралык – логикалык технология, маектешүү технологиялары, кейс, инсерт, кластер ж.б.

Оюн технологиясы – ар кандай альтернативдик варианттарды тандоо менен түшүнүктөрдү калыптандыруучу дидактикалык система.

Тренингдик технология – бул кандайдыр бир максатты чечүү үчүн жүргүзүлгөн иш-аракеттердин системасы.

Маалымат- компьютердик технология – бул ар кандай үйрөтүүчү программалардын жардамы менен компьютердик окутуунун дидактикалык схемасында маектешүүнүн иш жүзүнө ашырылышы.

Интеграцияланган технология – бул ар бир класстын денгээлинде өткөрүлүүчү предметтердин каралуучу темаларынын, окуу проблемаларынын чогуу чечилиши.

Структуралык – логикалык технология – бул окутуунун системасын этап менен уюштуруу, мында дидактикалык маселелердин чечүү окутуунун мазмунун, формасын, методдорун жана каражаттарын тандоо менен иш жүргүзүлөт. Ар бир этаптын жыйынтыгы талкууланат. Критикалык (сын коз караш менен) ой-жүгүртүү. Идеялар жана маалыматтардын өз ара аракеттенүүсүнүн ыкмалары жана жыйынтыгы. Рефлексия – өзүн-өзү таануу жана баалоо.

Инсерт технологиясы-эффективдүү окууга жана ойлоого жардам берүүчү маалыматтар жана маркировкалар менен иштөө.

Кластер технологиясы - идеяларды графикалык сүрөттөлүш менен чагылдырууну уюштуруу.

Кейс технологиясы- конкреттүү окуу ситуациясын пайдалануу менен окутуу. Мында жаны түшүнүктү берүүчү бардык касиеттери, негизги терминдери, критерийлери, аргументтери, проблеманын чечилиш жагдайлары, проблеманын чечүүгө карата суроолор, көнүгүүлөр берилет. Кейсти жазууда окутуучудан теориялык жана практикалык билиминин жогору болушу талап кылынат. *Кейс технологиясы менен окутуунун максаты:*

- Атайын шарттарда мурдагы алган билимдерди колдонуп проблеманы аныктоо;
- Проблеманы чечүүнүн жолдорун сунуш кылуу.

Кейсти талкуулоонун кадамдары:

- Даярдануу;
- Дискуссияны уюштуруу;
- Окуучулардын мотивациялары;

Дискуссиянын жүрүшү:

а) Кейстин анализи;

1) «Дискуссияга активдүү катышуу ишмердүүлүгүн уюштуруу»

2) Дискуссияны жакшы денгээлде откоруу ишаракеттерин жүргүзүү.

3) Жыйынтыктоо.

Бул технологиялар интерактивдүү окутуу менен тыгыз байланышкан. «Интерактив» сөзү англис сөздөрүнөн келип чыккан («inter-өз ара», «астаракет кылуу»). Окутуучу менен окуучунун жана маалыматтардын ортосундагы өз ара аракеттешүү методу.

Интерактивдуу окутуу – бардыгынан мурда, бул окутуучу менен окуучунун ортосундагы маектешүү, баарлашуу. Маектешүү педагогикалык кызматташтыктын негизинде жүргүзүлөт. Педагогикалык кызматташтык сабагын уюштурууда класста ишмердүүлүк атмосферасын уюштуруу зарыл. Студенттердин чыгармачылыгы мугалимдин көрсөтмөсү аркылуу уюштурулат. Ар бир катышуучу мүмкүнчүлүгүн иш жүзүнө ашырууга шарт түзүлүшү пландаштырылат. Окутуучу мындай сабактарда уюштуруучу, кенешчи, жардамчы гана болот. Анын маанилүү орду ошол сабакка керектүү окуу материалдарын тандоо. Мында « таанып – билүү, түшүнө билүү, колдоно билүү» иш

жүзүнө ашырылат. Сабак уюштуруу жана аны даярдоо процессинде, окуучу жана окутуучу ар бири өзүнүн функциясын аткаруусу зарыл. Сабакты уюштуруунун эң негизги түйүнү болуп аны алдын ала стратегиялык пландаштыруу болуп саналат.

Стратегиялык пландаштыруу. Стратегиялык пландаштыруу – коюлган пландын ишке ашуусун, ыктымалдуулугунун жогору болушу. Алдын ала толук стратегиялык пландаштырууга окутууга жана окутуунун мазмунуна карата жаны мамиле жасоого багыт берет.

Окутуучунун функциясы:

Сабакты максаттуу жана багыттуу ойлоо жана стратегиялык пландаштыруу. Окуу процессинде анализдөөнү жана каталарды убагында оңдоо жана туура багыт берүү. Бул максаттарды иш жүзүнө ашыруу учун стратегиялык пландаштырууда окутуучу төмөндөгүдөй факторлорду эске алуусу зарыл:

-Окуу предметин окутуу процессинде окуучу кандай билим, билгичтиктерге жана кондумдорго ээ болот? Билимдер кандай удаалаштыктарда, тереңдиктерде жана эмнелер менен айкалыштыруу аркылуу берилет?

-Каралуучу теманын сырткы курчаган дүйнө менен кандай байланышы бар? Кандай турмуштук элестетүүлөрдөн, фактылардан, кубулуштардан каралуучу түшүнүктөр пайда болот?

-Каралуучу проблема кандай окуу китептеринде, окуу- методикалык колдонмолордо берилет жана башка окуу предметтерин окутуу менен кандай байланышта?

-Сабак кандай технология менен берилет?

-Окуучу кандай окуйт, предметке карата кандай кызыгууну туудурат? Өзүнүн алган билимдерин практикада пайдаланабы?

Окуучунун функциясы: өзүн- өзү анализдөө, окуу процессинде коюлган шарттарды түшүнүү менен проблемаларды өз алдынча чечүүгө аракеттенүү, башкалардын ойлорун угуу жана сын көз караш менен кароо.

Стратегия эмнени берет:

- студенттердин жеке иштөөсүн тыкандык менен текшерүүнү камсыз кылат. - маалыматтарды көңүл буруп окууга багыт берет;

- жаңы материалды мурдагы материалдар менен байланыштырууга жардам берет;

- жаңы материалдарды терең түшүнүүгө мүмкүнчүлүк түзүлөт;

- ар кандай маалыматтарга ишенимин өнүктүрөт;

- теманы андан ары үйрөнүүгө кызыгуусун арттырат.

Корутунду: Заман талабына ылайык инновациялык усулду колдонуп, сабак өтүү процессин жакшыртуу менен бирге келечектеги кесип ээлери теория-практиканы айкалыштырып, терең билим алууга умтулат деген ойдомун.

Адабияттар:

1. Мамлекеттик тил жана энциклопедия борбору. Педагогика (энциклопедиялык окуу куралы). - Б.: 2004
2. Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2014-жылдын 21-июлундагы №403 токтому менен бекитилген «Кыргыз Республикасынын жалпы орто билим берүүнүн Мамлекеттик стандарты». - Бишкек, 2014. - 32-б.
3. Чыманов Ж.А. Окуучулардын оозеки сүйлөөсүн өркүндөтүүгө өзгөчө мамиле. // Эл агартуу. - №9-10. - 2013. - 15-18-бб.
4. Скаткин М.Н. Проблемы современной дидактики. 2-е изд.-М.: Просвещение, 1984.- 256с.